

Bruxelles, 10 martie 2023
(OR. en)

7315/23

COPS 126
POLMIL 52
ESPACE 11
EUMC 118
CONOP 19
CFSP/PESC 419
CSDP/PSDC 204
RELEX 330

NOTĂ DE ÎNȘOȚIRE

Sursă:	Secretara Generală a Comisiei Europene, sub semnătura dnei Martine DEPREZ, Directoare
Destinatar:	Dna Thérèse BLANCHET, Secretară Generală a Consiliului Uniunii Europene
Nr. doc. Csie:	JOIN(2023) 9 final
Subiect:	COMUNICARE COMUNĂ CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN ȘI CONSILIU Strategia spațială a Uniunii Europene pentru securitate și apărare

În anexă, se pune la dispoziția delegațiilor documentul JOIN(2023) 9 final.

Anexă: JOIN(2023) 9 final

COMISIA
EUROPEANĂ

ÎNALTUL REPREZENTANT AL
UNIUNII PENTRU AFACERI
EXTERNE ȘI POLITICA
DE SECURITATE

Bruxelles, 10.3.2023
JOIN(2023) 9 final

COMUNICARE COMUNĂ CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN ȘI CONSILIU

Strategia spațială a Uniunii Europene pentru securitate și apărare

INTRODUCERE – SPAȚIUL CA DOMENIU STRATEGIC

Europa este o putere spațială globală. Uniunea Europeană (UE) deține și exploatează active spațiale de poziționare, navigație și sincronizare (PNT - Galileo) și de observare a Pământului (Copernicus) și va lansa o a treia constelație, Programul Uniunii privind conectivitatea securizată (IRIS²), pentru telecomunicații securizate. Statele membre dețin și exploatează active spațiale naționale, inclusiv active care sunt utilizate în scopuri de securitate și apărare. Centrul Satelitar al Uniunii Europene (SatCen) oferă o capacitate unică de analiză a informațiilor geospațiale, în vederea sprijinirii procesului decizional și a acțiunilor UE și ale statelor sale membre.

Spațiul este un element critic pentru autonomia strategică a UE și a statelor sale membre. Funcționarea economiilor, cetățenii și politicile publice se bazează din ce în ce mai mult pe servicii și date legate de spațiu, inclusiv pe cele din domeniul securității și apărării. Spațiul contribuie, de asemenea, la realizarea agendei politice a UE, facilitând tranziția digitală și tranziția verde și sporind reziliența sa.

Cu toate acestea, spațiul este o zonă din ce în ce mai contestată.

Unele puteri spațiale au capacitățile necesare pentru a viza infrastructurile spațiale critice. Unele dintre acestea au dezvoltat și testat capacități antisatelit care pot perturba sau distruge sistemele și serviciile spațiale. Cel mai recent, în noiembrie 2021, Rusia a testat o armă antisatelit (ASAT) împotriva unuia dintre sateliții săi, generând o cantitate mare de deșeuri spațiale.

China își continuă agenda geopolitică prin prezența sa sporită în spațiu și dezvoltă programe spațiale și capacități contra-spațiale extinse.

Într-un context geopolitic de creștere a concurenței între puteri și de intensificare a amenințărilor la adresa UE și a statelor sale membre, liderii UE au identificat spațiul ca fiind un domeniu strategic în Busola strategică¹ și au pledat pentru o strategie spațială a UE pentru securitate și apărare. Strategia UE privind uniunea securității² recunoaște infrastructurile spațiale ca servicii esențiale care trebuie să fie reziliente și protejate în mod adecvat împotriva amenințărilor actuale și viitoare.

UE și statele sale membre vor continua să promoveze conservarea unui mediu spațial sigur și securizat și utilizarea pașnică a spațiului cosmic pe o bază echitabilă și reciproc acceptabilă. UE recunoaște spațiul cosmic ca fiind un bun comun mondial. Aceasta s-a angajat să sprijine rolul de consolidare reciprocă al măsurilor de asigurare a transparenței

¹ [O Busolă strategică pentru securitate și apărare – Pentru o Uniune Europeană care își protejează cetățenii, valorile și interesele și contribuie la pacea și securitatea internațională.](#)

² COM(2020) 605 final.

și de creștere a încrederii, prin reducerea riscurilor de percepție greșită, de calcul eronat și de escaladare neintenționată a conflictelor.

Sunt necesare măsuri suplimentare pentru a apăra interesele strategice ale UE și pentru a descuraja activitățile ostile în și din spațiu. În paralel cu privilegierea cooperării internaționale și promovarea unor comportamente responsabile în spațiu, UE își va întări, de asemenea, poziția strategică și autonomia în domeniul spațial. UE va crește reziliența sistemelor și serviciilor spațiale, va răspunde la orice activități ostile sau amenințări și va dezvolta în continuare servicii spațiale pentru securitate și apărare.

1. PEISAJUL AMENINȚĂRILOR SPAȚIALE

1.1. Definirea domeniului spațial

Domeniul spațial include orice element relevant pentru funcționarea sistemelor spațiale și pentru furnizarea de servicii spațiale în UE și în statele membre, de exemplu: mediul spațiului cosmic, diferitele orbite și vehicule spațiale relevante și informațiile conexe privind sistemele din care fac parte, infrastructurile terestre și de lansare, legăturile de radiofrecvență, terminalele utilizatorilor și spațiul cibernetic. De asemenea, include sectorul spațial industrial.

1.2. Operațiuni contra-spațiale și amenințări în domeniul spațial

Spre deosebire de riscurile pentru securitate care derivă din incidente tehnice, accidente și pericole naturale, amenințările spațiale sunt activități intenționat ostile, desfășurate prin capabilități contra-spațiale.

Operațiunile contra-spațiale sunt utilizate pentru a demonstra capabilitățile, pentru a descuraja concurenții, pentru a-i împiedica să își folosească sistemele spațiale sau pentru a câștiga un avantaj informațional. Ele vizează activele spațiale aflate pe orbită, infrastructura lor terestră, precum și conexiunile de date dintre ele.

Operațiunile contra-spațiale au ca efecte perturbarea, deteriorarea, distrugerea, inducerea în eroare sau blocarea intenționată a accesului la sistemele spațiale, precum și inspectarea, manipularea, ascultarea sau interceptarea datelor corespunzătoare și blocarea accesului sau a libertății de mișcare în domeniul spațial. Efectele operațiunilor contra-spațiale pot fi reversibile sau ireversibile.

Capabilitățile contra-spațiale pot lua diferite forme, cum ar fi mijloace cinetice³ împotriva navelor spațiale sau a infrastructurii terestre, sau energie direcționată⁴. Caracteristicile specifice ale infrastructurii spațiale – atât pe orbită, cât și la sol – o fac, de asemenea, în mod special vulnerabilă la atacuri cibernetice. În afară de sistemele spațiale, capabilitățile

³ Aici pot fi incluse arme antisatelit precum rachete lansate direct de la sol (ASAT cu ascensiune directă) sau nave spațiale activate în momentul în care se află deja pe orbită (ASAT coorbitale), inclusiv brațe robotice sau proiectile.

⁴ De exemplu, război electronic, lasere și alte tipuri de energie direcționată pentru a orbi sateliții, a le avaria sistemele electronice de bord sau a le bruiă semnalele sau a intra în rețelele lor de comunicații.

contra-spațiale pot interfera cu sectorul spațial în ansamblu, inclusiv cu lanțurile de aprovizionare și spectrul de radiofrecvență aferente.

Mai multe țări terțe au dezvoltat și mențin capabilități contra-spațiale și doctrine conexe. Cu toate acestea, întrucât majoritatea tehnologiilor spațiale sunt cu dublă utilizare, amenințările spațiale nu pot fi identificate prin observarea obiectelor, a tehnologiilor sau a capabilităților spațiale în mod izolat, ci ținând cont de comportament.

Evaluarea amenințărilor spațiale impune o analiză cuprinzătoare a capabilităților și comportamentelor conexe pe orbită, la sol și în domeniul cibernetic, pe baza unei înțelegeri aprofundate a capabilităților contra-spațiale.

1.3. Către o înțelegere comună a amenințărilor spațiale

Capacitatea unică de analiză a informațiilor (SIAC) aflată sub conducerea Înaltului Reprezentant și serviciile de informații militare și civile ale statelor membre își vor spori înțelegerea strategică a amenințărilor spațiale și a capabilităților contra-spațiale. Această înțelegere strategică ar trebui, de asemenea, să sprijine programele spațiale ale UE și să beneficieze de informațiile colectate de Comisie prin monitorizarea componentelor spațiale ale UE.

Calea de urmat

- Înaltul Reprezentant, cu sprijinul SIAC, va pregăti o analiză anuală clasificată a peisajului amenințărilor spațiale, care va include evoluția capabilităților contra-spațiale. Această analiză ar putea beneficia, de asemenea, de monitorizarea de către Comisie a componentelor spațiale ale UE.

2. CONSOLIDAREA REZILIENȚEI ȘI A PROTECȚIEI SISTEMELOR ȘI SERVICIILOR SPAȚIALE ÎN UE

Sistemele și serviciile spațiale din UE oferă servicii esențiale pentru funcțiile societale și activitățile economice. Prin urmare, acestea trebuie să fie din ce în ce mai reziliente și protejate. UE recunoaște spațiul ca fiind un sector critic în legislația sa existentă privind reziliența entităților critice (Directiva privind reziliența entităților critice⁵) și securitatea cibernetică (Directiva NIS 2⁶), care include infrastructura terestră a statelor membre, inclusiv din regiunile ultraperiferice ale UE, și a operatorilor privați, precum și sateliții

⁵ Directiva (UE) 2022/2557 privind reziliența entităților critice.

⁶ Directiva (UE) 2022/2555 privind măsuri pentru un nivel comun ridicat de securitate cibernetică în Uniune, de abrogare a Directivei (UE) 2016/1148.

utilizați pentru furnizarea serviciilor de telecomunicații⁷. Cu toate acestea, nivelul de reziliență și de protecție a activelor spațiale naționale variază de la un stat membru la altul.

2.1. Un cadru de securitate la nivelul UE pentru protecția sistemelor spațiale, schimbul de informații și cooperarea privind incidentele de securitate spațială

Unele state membre au instituit norme naționale pentru reglementarea operațiunilor spațiale, inclusiv a aspectelor legate de securitate. În absența unui cadru comun, aceste norme pot fi diferite. Această divergență ar putea afecta competitivitatea industriei spațiale a UE și securitatea UE.

Pentru a asigura o abordare coerentă la nivelul întregii UE și pe baza comunicării comune privind o abordare a UE pentru managementul traficului spațial⁸, Comisia va lua în considerare propunerea unui act legislativ al UE privind spațiul. Protejând interesele naționale în materie de securitate, această propunere legislativă ar putea oferi cadrul necesar pentru a consolida în mod colectiv nivelul de reziliență a sistemelor și serviciilor spațiale din UE și pentru a asigura coordonarea între statele membre, inclusiv în ceea ce privește infrastructurile terestre strategice din zone îndepărtate, cum sunt regiunile ultraperiferice ale UE.

Aceasta ar putea oferi un cadru cuprinzător și coerent pentru reziliența sistemelor și serviciilor spațiale din UE, împreună cu Directiva NIS 2 și cu Directiva privind reziliența entităților critice. Pentru consultarea părților interesate și evaluarea de impact a opțiunilor, Comisia va lua ca punct de plecare anumite caracteristici esențiale ale acestor regimuri existente și experiența în ceea ce privește aplicarea lor, acolo unde este relevantă. De exemplu, s-ar putea solicita statelor membre să identifice sistemele și serviciile spațiale esențiale⁹. Acestea ar putea include principalii actori din lanțul de aprovizionare, pentru a defini și a pune în aplicare un nivel minim comun de reziliență pentru serviciile spațiale critice și pentru a elabora planuri naționale coordonate de pregătire și reziliență și protocoale de urgență. Inițiativa s-ar putea extinde și la dezvoltarea de centre de monitorizare a securității, pentru a permite notificarea incidentelor de securitate într-un mod sistematic.

Comisia ar putea lua în considerare, de asemenea, cerințe prin care să se asigure că securitatea, inclusiv securitatea cibernetică, face parte din proiectarea tuturor sistemelor

⁷ A se vedea considerentul 5 al Directivei (UE) 2022/2557: „...Sectorul spațial intră sub incidența prezentei directive în ceea ce privește furnizarea anumitor servicii care depind de infrastructura terestră deținută, gestionată și operată fie de statele membre, fie de părți private; prin urmare, infrastructura deținută, gestionată sau operată de Uniune sau în numele acesteia în cadrul programului său spațial nu intră sub incidența prezentei directive.”

⁸ JOIN(2022) 4 final.

⁹ Prin esențial se înțelege crucial pentru funcționarea activităților economice, pentru securitate și siguranță în statele membre.

spațiale care furnizează servicii esențiale. Ea ar putea propune integrarea mai sistematică a standardelor de securitate relevante în faza inițială de proiectare a sistemelor respective.

În plus, Comisia ar stimula schimbul de informații privind amenințările care vizează activele spațiale sau lanțul de aprovizionare al acestora, punând accent pe informațiile operative destinate centrelor de operațiuni pentru securitate (COS) relevante. Pe baza experienței sale legate de Galileo, Agenția Uniunii Europene pentru Programul spațial (EUSPA) ar asigura o monitorizare coerentă a securității tuturor programelor spațiale ale UE. În strânsă cooperare cu Comisia, Centrul de răspuns la incidente de securitate cibernetică pentru instituțiile UE (CERT-UE) și Agenția Uniunii Europene pentru Securitate Cibernetică (ENISA)¹⁰, EUSPA va juca un rol esențial în calitate de centru de monitorizare și operațiuni în domeniul securității spațiale în UE. La cerere, aceasta poate acorda asistență și operatorilor de sisteme și servicii spațiale esențiale din statele membre.

Serviciile spațiale sunt furnizate de operatori publici și privați, cu un rol din ce în ce mai important și dinamic pentru Noul Spațiu¹¹. O înțelegere comună a serviciilor spațiale esențiale este necesară pentru a face schimb de informații relevante în materie de securitate, pentru a coordona acțiunile și pentru a facilita cooperarea în UE.

În completarea acestei posibile propuneri legislative, Comisia ar urma să crească nivelul de sensibilizare și să faciliteze schimbul de bune practici între entitățile comerciale cu privire la măsurile de reziliență, inclusiv cele legate de domeniul cibernetic. Astfel de măsuri de sprijin ar fi relevante în special pentru IMM-uri, inclusiv pentru Noul Spațiu. În acest context, Comisia, cu sprijinul EUSPA, ar lua în considerare înființarea unui centru de schimb de informații și de analiză (ISAC), care să reunească entități comerciale și entități publice relevante, eventual și Agenția Spațială Europeană (ESA).

În plus, prin punerea în aplicare a Directivei NIS 2 și a viitorului Act privind reziliența cibernetică¹², precum și a oricăror alte cadre legislative existente în materie de securitate cibernetică¹³, se va stimula adoptarea cerințelor de securitate cibernetică pentru produsele digitale critice care sunt utilizate în spațiu. În cadrul actului legislativ al UE privind spațiul ar putea fi avute în vedere, acolo unde este cazul, standarde și proceduri specifice de securitate cibernetică în domeniul spațial.

¹⁰ <https://www.enisa.europa.eu/about-enisa/about/ro>.

¹¹ Noul Spațiu se referă la industria spațială privată emergentă, propulsată de o serie de tendințe tehnologice și inovații ale modelului de afaceri și care conduce la o reducere a costurilor sistemelor spațiale, la cicluri de viață mai scurte în livrare și la asumarea mai multor riscuri.

¹² Propunere de Regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind cerințele orizontale în materie de securitate cibernetică pentru produsele cu elemente digitale și de modificare a Regulamentului (UE) 2019/1020, COM(2022) 454 final.

¹³ În prezent, printre acestea se numără regulamentul delegat al Directivei privind echipamentele radio, adoptat în octombrie 2021, care obligă producătorii de dispozitive wireless să își îmbunătățească nivelul de securitate cibernetică, confidențialitate și protecție împotriva fraudei.

În fine, o mai bună orientare a UE în elaborarea standardelor și o mai bună reprezentare a acestora în cadrul organizațiilor internaționale de standardizare reprezintă elemente cruciale, în special pentru protejarea intereselor de securitate ale UE și ale statelor sale membre. Va fi încurajată coerența cu standardele Organizației Tratatului Atlanticului de Nord (NATO).

2.2. Întărirea suveranității tehnologice a sectorului spațial al UE

Pentru a spori reziliența infrastructurilor spațiale și a asigura securitatea aprovizionării¹⁴, UE își va întări suveranitatea tehnologică prin reducerea dependențelor strategice de țări terțe și prin stimularea rezilienței lanțurilor valorice industriale critice.

Orizont Europa și Fondul european de apărare (FEA)¹⁵ vor fi mobilizate pe deplin pentru a atinge acest scop. Comisia, Agenția Europeană de Apărare (AEA) și ESA vor coordona și sincroniza activitățile în domeniul tehnologiilor spațiale critice, pe baza unui grup operativ comun redinamizat¹⁶. Pe baza cunoștințelor sale de specialitate, EUSPA ar putea contribui la rândul său la această acțiune. Activitățile grupului operativ comun vor contribui, de asemenea, la Observatorul UE pentru tehnologii critice¹⁷.

Pe baza activităților grupului operativ comun și ale Observatorului UE pentru tehnologii critice, Comisia, împreună cu statele membre și cu industria, va evalua necesitatea de a institui noi alianțe industriale legate de tehnologiile relevante pentru spațiu și apărare, în conformitate cu normele UE privind concurența. Proiectele importante de interes european comun (PIIEC) reprezintă la rândul lor un instrument care poate fi utilizat de industrie și de statele membre pentru a dezvolta tehnologii spațiale în domenii în care se abordează o dependență strategică semnificativă și clar identificată, asigurând în același timp efecte pozitive importante în afara țărilor și firmelor participante.

Programul spațial, FED și Orizont Europa, precum și proiectele și programele de colaborare ale statelor membre, sprijină maturizarea tehnologică a capacităților legate de reziliență. Crearea de noi sinergii în materie de programare și finanțare poate asigura continuitatea dezvoltării tehnologiilor până la sisteme. Pentru a consolida protecția și reziliența sistemelor spațiale ale UE, Comisia va promova programarea în comun printr-o coordonare sporită între programele relevante ale UE.

Comisia ar trebui să poată profita de posibilitatea de a reprograma acțiuni pe termen scurt în sprijinul tehnologiilor critice în fața unor crize majore. Ea se va asigura că spațiul este luat în considerare într-o manieră mai sistematică în cadrul politicilor și inițiativelor

¹⁴ Aceasta include accesul la materii prime, prelucrate și materiale avansate.

¹⁵ Inclusiv programele sale precursoare, Programul european de dezvoltare industrială în domeniul apărării (EDIDP) și Acțiunea pregătitoare a Uniunii privind cercetarea în materie de apărare (PADR).

¹⁶ Grupul operativ comun al Comisiei, AES și AEA privind tehnologiile spațiale critice pentru independența Europei, creat în 2008.

¹⁷ COM(2021)70 final.

relevante ale UE, cum ar fi tehnologiile cuantice sau inteligența artificială, dar asigurând și accesul la materii prime, materiale avansate și prelucrate și la semiconductori, de exemplu prin Actul european privind materiile prime critice¹⁸ și Actul privind cipurile¹⁹.

Comisia va continua să colaboreze cu AES pe tema dezvoltării tehnologiilor spațiale ale UE, inclusiv a celor legate de securitate. Pentru a consolida acest rol, este esențial ca AES să instituie măsuri și mecanisme pertinente pentru a asigura protejarea intereselor de securitate ale UE și ale statelor sale membre. O cooperare strânsă va asigura complementaritatea și sincronizarea activităților.

2.3. Abordarea riscurilor de securitate în sectorul spațial din UE

Asigurarea securității UE depinde și de protecția lanțurilor sale de aprovizionare. În acest sens, există deja anumite mecanisme de control, respectiv controlul exporturilor de produse cu dublă utilizare și examinarea investițiilor străine directe (ISD)²⁰. Comisia va evalua Regulamentul privind examinarea ISD până în octombrie 2023²¹.

Pentru a putea evalua mai bine riscurile asociate cu tranzacțiile ISD în sectorul spațial, Comisia se va asigura că are acces la informații privind furnizorii direcți și indirecti de bunuri și servicii pentru programele spațiale ale UE, inclusiv atunci când sunt gestionate de AES. Riscurile pentru securitatea și ordinea publică a UE legate în special de tehnologiile emergente și critice pentru infrastructura sa spațială ar trebui, de asemenea, să fie mai bine detectate și atenuate. De asemenea, ar trebui să se ia în considerare și circumstanțele economice și financiare în care întreprinderile din UE cu tehnologii strategice pot fi vulnerabile la investiții străine care reprezintă riscuri pentru securitate sau pentru ordinea publică, precum și securitatea aprovizionării. Ca măsură de atenuare, aprovizionarea din surse multiple cu cele mai importante tehnologii și componente va reduce riscurile pe care le prezintă anumite achiziții străine și va asigura competitivitatea internă.

În plus, pentru protejarea securității UE și a intereselor sale strategice sunt necesare norme privind achizițiile publice care să garanteze pe deplin securitatea aprovizionării. Comisia se va asigura că normele UE în materie de concurență și instrumentele comerciale internaționale sunt aplicate în totalitate pentru a face față noilor provocări cu care se confruntă sectorul spațial și cel al apărării ale UE, cum ar fi riscul unor subvenții străine care denaturează piața. Aceasta ar trebui să includă investigarea anumitor achiziții ale societăților din UE active în aceste sectoare, care ar putea fi facilitate de subvenții ilegale din partea unor țări terțe. Dacă este necesar, s-ar putea lua în considerare

¹⁸ [Actul european privind materiile prime critice \(europa.eu\)](https://europa.eu/european-council/en/act/european-act-critical-materials).

¹⁹ [Actul european privind cipurile \(europa.eu\)](https://europa.eu/european-council/en/act/european-act-chips).

²⁰ Regulamentul (UE) 2019/452 de stabilire a unui cadru pentru examinarea investițiilor străine directe în Uniune.

²¹ Articolul 15 din regulament.

interzicerea achiziției sau acceptarea unor angajamente cu caracter obligatoriu din partea societăților implicate, pentru a corecta denaturările produse de aceste subvenții străine.²²

2.4. Dezvoltarea capabilităților, inclusiv a accesului autonom al UE la spațiu, pentru a crește reziliența

Există numeroase capabilități care pot spori reziliența sistemelor și serviciilor spațiale, cum ar fi infrastructura de autoprotecție, lansatoarele versatile și reactive, serviciile de cunoaștere a situației spațiale, serviciile de întreținere pe orbită și cloudul suveran securizat dedicat serviciilor spațiale. Aceste capabilități pot întări activele spațiale, le pot proteja mai bine, le pot prelungi durata de viață sau pot asigura înlocuirea lor rapidă.

Accesul autonom al UE la spațiu este esențial pentru reziliența infrastructurii spațiale în UE, inclusiv pentru reconstituirea constelațiilor, înlocuirea sateliților individuali sau lansarea de constelații viitoare.

Capacitatea de reacție și versatilitatea în accesarea spațiului sunt esențiale pentru a asigura îndeplinirea cerințelor din ce în ce mai mari din domeniul militar și al apărării. Pe lângă consolidarea capabilităților de lansare actuale, trebuie stimulată dezvoltarea sistemelor de lansare în UE, inclusiv a microlansatoarelor și a lansatoarelor reutilizabile, precum și a unei industrii prelucrătoare agile. Comisia va stimula dezvoltarea unor interfețe standardizate (care să acopere aspectele de securitate) între sateliți și sisteme de lansare reactive pentru a asigura interoperabilitatea viitoare între sateliți și accesul la soluții spațiale și pentru a sprijini dezvoltarea de soluții inovatoare de transport pe orbită. Regiunile ultraperiferice ale UE de interes pentru accesul autonom la spațiu ar trebui exploatate pe deplin.

Calea de urmat

- Pentru îmbunătățirea nivelului de securitate și reziliență a operațiunilor și serviciilor spațiale în UE, precum și a siguranței și sustenabilității acestora, Comisia va lua în considerare propunerea unui act legislativ al UE privind spațiul. Acesta va încuraja dezvoltarea unor măsuri de reziliență în UE, va încuraja schimbul de informații cu privire la incidente, precum și coordonarea și cooperarea transfrontalieră.
- Până la sfârșitul anului 2023, Comisia, cu sprijinul EUSPA, va înființa un centru de schimb de informații și de analiză (ISAC al UE în domeniul spațial) pentru a întări reziliența capabilităților industriei spațiale a UE (în amonte și în aval), inclusiv a Noului Spațiu.
- Până la mijlocul anului 2024, Comisia, în strânsă coordonare cu AEA, sub

²² Regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind subvențiile străine care denaturează piața internă.

autoritatea Înalțului Reprezentant, și cu AES, va propune o foaie de parcurs pentru reducerea dependențelor strategice de tehnologiile care sunt esențiale pentru proiectele spațiale în curs și viitoare din UE și pentru programele spațiale ale UE.

- Comisia va elabora o programare comună între FEA, Programul spațial al UE și Orizont Europa pentru a accelera dezvoltarea capacităților care sunt relevante pentru reziliența sistemelor spațiale.
- Comisia va ține seama sistematic de necesitățile în materie de spațiu și apărare în inițiativele viitoare, inclusiv prin evaluarea nevoii de a stabili alianțe industriale.
- Comisia se va asigura că inițiativele mai ample ale UE, inclusiv Actul privind cipurile și Actul privind materiile prime critice, sunt aplicate astfel încât să întărească securitatea aprovizionării și reziliența sistemelor și serviciilor spațiale.
- Comisia va lua măsuri pentru a stimula capacitatea de reacție și versatilitatea accesului UE la spațiu, impulsionând crearea de noi sisteme de lansare ale UE, propunând acțiuni pregătitoare pentru a asigura accesul autonom pe termen lung al UE la spațiu și abordând în special nevoile în materie de securitate și apărare, împreună cu statele membre.

3. RĂSPUNSUL LA AMENINȚĂRILE SPAȚIALE

Având în vedere creșterea numărului de amenințări spațiale și de operațiuni contra-spațiale, este necesar să se intensifice capacitatea de a detecta, a caracteriza și a atribui o amenințare în domeniul spațial și de a reacționa la aceasta în timp util, proporțional și coerent atât la nivel național, cât și la nivelul UE.

3.1. Detectarea și caracterizarea amenințărilor spațiale

Orice răspuns al UE la o amenințare spațială necesită ca atât UE, cât și statele sale membre, dacă este cazul, să aibă acces la informații operative prompte și exacte, ca bază pentru procesul lor decizional.

În afară de necesitatea de a actualiza periodic peisajul amenințărilor spațiale, este necesar să se colecteze și să se analizeze în timp aproape real incidentele de securitate care afectează sistemele spațiale și care ar putea indica o amenințare spațială. În completarea informațiilor de securitate colectate prin monitorizarea Programului spațial al UE, prin actul legislativ al UE privind spațiul s-ar putea institui o rețea de schimb de informații, care ar furniza, prin EUSPA, un prim nivel de analiză și raportare a acestor semnale slabe.

UE și statele sale membre trebuie totodată să dezvolte o înțelegere comună a situației generale de pe orbită pentru a face față comportamentelor iresponsabile sau ostile din spațiul cosmic.

Cunoașterea domeniului spațial (SDA) constă în detectarea, identificarea și caracterizarea obiectelor spațiale de interes în timp aproape real, în descrierea și înțelegerea comportamentelor acestora²³ și în conectarea informațiilor respective la doctrinele aflate la baza lor și la sistemele spațiale conexe. SDA alimentează în timp real *imaginile spațiale recunoscute* ale comandamentelor spațiale, bazându-se pe informații privind manevrele spațiale și intențiile.

SDA este esențială pentru atribuirea amenințărilor spațiale pe orbită și pentru declanșarea unui răspuns potențial al UE. Statele membre care dețin și dezvoltă capacitățile pertinente ar trebui să furnizeze UE serviciile SDA necesare pentru a asigura autonomia strategică a acesteia în domeniul spațial.

3.2. Atribuirea comportamentelor ostile în domeniul spațial și reacția la acestea

Atribuirea unei amenințări spațiale unei țări terțe și luarea unei decizii cu privire la un posibil răspuns este o decizie cu o puternică tentă politică.

Decizia Consiliului privind securitatea sistemelor și a serviciilor desfășurate, exploatate și utilizate în cadrul Programului spațial²⁴ stabilește dispoziții operaționale care permit UE²⁵ să atribuie amenințările la adresa sistemelor și serviciilor din cadrul Programului spațial al UE sau care decurg din acestea și să răspundă la aceste amenințări, în cazul în care ele ar putea afecta securitatea UE și/sau a statelor sale membre. Decizia prevede posibilitatea ca Înalțul Reprezentant să ia măsuri urgente cu caracter provizoriu. Serviciul European de Acțiune Externă (SEAE) operează arhitectura de răspuns la amenințările spațiale care sprijină punerea în aplicare a deciziei.

Având în vedere creșterea amenințărilor, Înalțul Reprezentant va propune modificarea deciziei Consiliului astfel încât aceasta să devină piatra de temelie a răspunsului UE în domeniul spațial.

Domeniul de aplicare al deciziei ar trebui extins pentru a acoperi amenințările din domeniul spațial care pot afecta securitatea UE. Arhitectura de răspuns la amenințările spațiale ar putea deveni destinatarul la nivel UE al incidentelor de securitate spațială prin intermediul Centrului de monitorizare a securității programului spațial și al serviciilor SDA. Aceasta ar urma să colaboreze cu SIAC pentru a sprijini atribuirea amenințărilor spațiale și răspunsul adecvat.

În completarea setului de instrumente pentru diplomația cibernetică și a setului de instrumente hibride, decizia modificată a Consiliului ar facilita, de asemenea, mobilizarea

²³ Inclusiv manevre și operațiuni cu sarcină utilă.

²⁴ Decizia (PESC) 2021/698 a Consiliului din 30 aprilie 2021 privind securitatea sistemelor și a serviciilor care sunt desfășurate, care funcționează și care sunt utilizate în cadrul Programului spațial al Uniunii și care ar putea afecta securitatea Uniunii și de abrogare a Deciziei 2014/496/PESC.

²⁵ Printr-o decizie unanimă a Consiliului, la propunerea Înalțului Reprezentant.

unui set de instrumente specific. Ca parte a răspunsului, instrumentele relevante ale UE ar putea include:

- la nivel tehnic, utilizarea unor moduri de răspuns operațional specifice dezvoltate ca parte a caracteristicilor de securitate ale sistemelor spațiale;
- la nivel diplomatic, discuții în cadrul forumurilor multilaterale, comunicare prin canale adecvate și declarații ale UE și ale statelor membre pentru a preveni comportamentele iresponsabile din domeniul spațial și pentru a răspunde la acestea;
- la nivel economic, instrumente care includ sancțiuni²⁶.

Statul-Major al Uniunii Europene ar urma să pregătească, de asemenea, o contribuție militară la răspunsul UE în domeniul spațial.

Crearea unui grup orizontal în cadrul politicii externe și de securitate comună (PESC) ar permite mobilizarea promptă a expertizei corespunzătoare în cazul apariției unei amenințări spațiale. Grupul ar sprijini Consiliul în ceea ce privește răspunsul său la amenințările spațiale, inclusiv pentru atribuirea lor.

Orice stat membru poate invoca clauza de asistență reciprocă consacrată în tratatele UE [articolul 42 alineatul (7) din Tratatul privind Uniunea Europeană], în cazul în care o amenințare spațială sau un incident în spațiu reprezintă un atac armat pe teritoriul său.

3.3. Exerciții în spațiu pentru pregătire și interoperabilitate

Înaltul Reprezentant, împreună cu Comisia și cu statele membre, va organiza exerciții regulate în domeniul spațial sau exerciții cu o componentă spațială pentru:

- testarea, dezvoltarea și validarea răspunsului UE la amenințările spațiale;
- testarea și explorarea unor mecanisme de solidaritate concrete în caz de atacuri din spațiu sau amenințări la adresa sistemelor spațiale și
- dezvoltarea de sinergii cu parteneri și aliați în domeniul securității și apărării spațiale.

Calea de urmat

- Înaltul Reprezentant și Comisia vor explora, împreună cu statele membre care dețin capacități SDA, modalitățile de a utiliza SDA pentru a sprijini un răspuns al UE.
- Înaltul Reprezentant va propune modificarea Deciziei (PESC) 2021/698 a Consiliului pentru a răspunde la toate amenințările din domeniul spațial care pot afecta securitatea UE și a statelor sale membre, pentru a se asigura că toate instrumentele UE disponibile pot fi mobilizate rapid, îmbunătățind astfel arhitectura de răspuns la amenințările spațiale.
- Înaltul Reprezentativ, Comisia și statele membre vor dezvolta, vor desfășura și vor

²⁶ Comisia poate propune măsuri economice complementare care intră în sfera sa de competență, precum cerințe privind controlul exporturilor.

participa la exerciții spațiale pertinente care includ utilizarea unor mecanisme de solidaritate.

4. INTENSIFICAREA UTILIZĂRII SPAȚIULUI PENTRU SECURITATE ȘI APĂRARE

Sistemele și serviciile spațiale joacă un rol din ce în ce mai mare în sprijinirea apărării și securității. Serviciile cu dublă utilizare furnizate de programele spațiale ale UE și de entități comerciale, inclusiv Noul Spațiu, vor fi dezvoltate în continuare pentru a crește autonomia strategică a UE și a statelor sale membre.

4.1. Sisteme și servicii spațiale ale UE care sprijină securitatea și apărarea

O îmbogățire reciprocă mai sistematică între inițiativele UE privind spațiul, apărarea și securitatea ar facilita dezvoltarea componentelor spațiale cu dublă utilizare ale UE, luând în considerare nevoile în materie de apărare și securitate în cadrul unei abordări globale bazate pe capabilități²⁷.

Inițiativele emblematice ale UE în domeniul spațiului pot sprijini capabilitățile de securitate și apărare. Prin urmare, este necesar să se exploreze gradul în care acestea pot furniza servicii sigure și de încredere.

Respectând natura civilă a programelor spațiale ale UE, vor fi stabilite norme specifice și adaptate pentru furnizarea de servicii, aplicații și date sensibile din punct de vedere al securității, pentru a asigura nivelul adecvat de încredere pentru utilizatorii din domeniul securității și apărării (precum drepturi de prioritate și controlul accesului – inclusiv în contextul operațiunilor militare, anonimizarea solicitărilor, restricționarea politicii de diseminare).

Comisia va îngloba cerințele utilizatorilor din domeniul militar și al securității în proiectarea noilor sisteme spațiale relevante ale UE și modernizarea sistemelor relevante existente. Aceasta se va baza pe sprijinul din partea agențiilor competente ale UE, și anume AEA și EUSPA. AEA va continua să joace un rol esențial în identificarea cerințelor militare²⁸, definirea priorităților în materie de capabilități și încurajarea cooperării între statele membre, inclusiv prin „Forumul privind apărarea în spațiu”. EUSPA va sprijini identificarea nevoilor legate de securitate, acreditarea și exploatarea sistemelor și serviciilor cu dublă utilizare. În plus, Statul-Major al Uniunii Europene va continua dezvoltările conceptuale necesare la nivel militar pentru utilizarea spațiului în angajamente operaționale ale UE.

²⁷ În conformitate cu Planul de acțiune privind realizarea de sinergii între industria civilă, cea de apărare și cea spațială.

²⁸ AEA a contribuit la definirea cerințelor utilizatorilor din domeniul militar pentru componentele GOVSATCOM și cunoașterea situației spațiale (SSA) ale Programului spațial al UE.

La pregătirea dezvoltării viitoare a programelor spațiale ale UE, Comisia va lua în considerare cerințele pe termen lung ale utilizatorilor din domeniul apărării și securității (orizont de timp 2035), în strânsă cooperare cu statele membre. Ea va analiza interoperabilitatea sistemelor și opțiunile pentru integrarea unor sarcini utile pentru apărare și securitate în sistemele spațiale existente sau viitoare.

În acest scop, sinergiile vor fi încurajate prin FEA, astfel încât cercetarea și dezvoltarea în domeniul apărării să poată accelera lansarea sarcinilor utile care permit furnizarea de servicii pentru apărare. În plus, diferitele servicii guvernamentale sprijinite de programele spațiale ale UE vor fi operate și exploatate în mod consecvent.

4.1.1. Poziționare, navigație și sincronizare (PNT)

Serviciile de PNT reziliente, cum este serviciul public reglementat (PRS) Galileo, sunt factori esențiali pentru operațiunile militare. Evoluția continuă a PRS și sarcinile utile complementare pe orbită îl vor face mai robust. Pe baza unor proiecte PESCO precum Soluția UE de radionavigație (EURAS) sau viitorul război al navigației (NAVWAR) în domeniul apărării, capabilitățile de supraveghere vor permite crearea unui tablou situațional consolidat și gestionarea situațiilor în care accesul la PRS este contestat. În acest context, FEA susține activități legate de un acces nelimitat și neîntrerupt la PRS în întreaga lume, pentru a întări componenta de securitate și apărare a capabilităților PNT ale UE.

4.1.2. Observarea Pământului

Observarea Pământului din spațiu sprijină evaluarea și procesul decizional autonome și este un factor esențial pentru securitate și apărare. Ea s-a dovedit a fi un element decisiv pentru rezistența forțelor armate ucrainene în fața atacurilor Rusiei.

SatCen pune la dispoziție o capacitate unică de analiză a informațiilor geospațiale, care sprijină procesul decizional la nivel înalt și acțiunea UE și a statelor sale membre, susținând totodată politicile UE.

Deși Copernicus furnizează servicii de securitate, acesta nu a fost proiectat în mod special pentru a răspunde cerințelor legate de apărare.

Prin urmare, ca parte a evoluției serviciilor Copernicus și așa cum a fost prezentat deja statelor membre, un serviciu guvernamental de observare a Pământului la nivelul UE ar fi benefic pentru a furniza un serviciu de cunoaștere a situației în totalitate de încredere, de înaltă reziliență și permanent disponibil. Pentru a oferi valoare adăugată, serviciul ar completa infrastructurile naționale, comerciale și europene de imagistică prin satelit, de exemplu prin noi senzori, revizitări frecvente și tehnici de prelucrare avansate²⁹. Comisia

²⁹ Acesta va mobiliza activitățile de cercetare și dezvoltare ale FEA, inclusiv tehnologiile avansate pentru sarcina utilă și tehnicile de prelucrare a datelor, și va fi completat în viitor de mici sateliți cu nivel înalt de reactivitate pentru

va pune în aplicare treptat această evoluție a serviciilor Copernicus, începând cu un proiect pilot în cadrul programului spațial curent.

Dezvoltarea acestui serviciu va contribui la complementaritatea SatCen și EUSPA. Pe baza expertizei sale, EUSPA, sub supravegherea Comisiei, va juca un rol esențial în acreditarea în materie de securitate, monitorizarea securității și punerea în aplicare a contractelor pentru segmentul spațial al viitorului sistem. SatCen va juca un rol esențial în identificarea nevoilor utilizatorilor în materie de informații geospațiale și în diseminarea produselor și serviciilor cu caracter sensibil.

4.1.3. Comunicații securizate

Accesul neîntrerupt, la nivel global, la comunicații sigure și cu un nivel ridicat de reziliență poate sprijini misiunile și operațiunile de apărare și securitate. Pe lângă activele regionale ale statelor membre de comunicare guvernamentală prin satelit, IRIS² va furniza servicii cu valoare adăugată precum utilizarea anonimă, latența scăzută și flexibilitatea. Statele membre vor avea control efectiv prin mecanisme echivalente celor utilizate în PRS Galileo.

Serviciile IRIS² vor include relee de date spațiale capabile să interconecteze permanent și sigur capacitățile spațiale ale statelor membre (inclusiv de apărare). Aceste servicii pot fi utilizate de către capacități de apărare naționale sau multinaționale aflate în spațiu, precum sistemele de observare a Pământului, pentru a le îmbunătăți eficacitatea operațională. Comisia va exploata pe deplin viitoarele constelații de sateliți pe orbită terestră joasă (LEO) pentru noi capacități, inclusiv servicii îmbunătățite care pot fi utile forțelor armate oferind posibilitatea de a transporta sarcini utile. Comisia va explora în continuare măsura în care IRIS² poate susține instituirea unui sistem de comunicații critice al UE³⁰.

FEA susține dezvoltarea unor componente tehnologice pentru comunicații spațiale reziliente³¹ care pot fi implementate prin IRIS² și adoptarea lor de către utilizatorii finali din domeniul apărării, prin acțiuni care vizează segmentul utilizatorilor (de exemplu

informații, supraveghere și recunoaștere în spațiu. Vor fi luate în considerare sinergiile cu proiectele PESCO, cum ar fi Platforma comună pentru imaginile aflate sub control guvernamental (CoHGI).

³⁰ Un sistem terestru în bandă largă destinat conectării sistemelor de comunicații de nouă generație ale statelor membre pentru organizațiile de securitate și siguranță civilă, permițându-le să opereze în întreaga UE și în toate țările spațiului Schengen, pe baza proiectelor BroadMap și BroadWay din cadrul Orizont 2020, precum și a proiectului de pregătire pentru BroadNet al Fondului pentru securitate internă.

³¹ EDF-2021-SPACE-D-EPW.

standardizarea interfețelor pentru a facilita integrarea lor în vehicule terestre, marine și aeriene³²).

4.1.4. Cunoașterea domeniului spațial și supravegherea și urmărirea spațială

Sinergiile dintre cunoașterea domeniului spațial (SDA) și sistemul de supraveghere și urmărire spațială (SST) al UE deja existent sunt la un nivel ridicat, pentru detectarea obiectelor spațiale cu senzori dedicați.

Performanța SST trebuie îmbunătățită pentru a întări precizia manevrelor avansate de evitare a coliziunilor, precum și a analizei fragmentării și reintrării în atmosferă. Statele membre care dezvoltă SDA și care sunt parteneri SST vor beneficia astfel de active SST mai performante, inclusiv active din domeniul apărării, pentru a detecta și urmări nave spațiale mai mici și mai agile prin componenta SST a Programului spațial al UE. Pentru a susține SDA va fi nevoie de senzori și de capacități suplimentare de analiză pentru apărare și informații.

Bugetul UE ar putea sprijini statele membre pentru dezvoltarea senzorilor și a capacităților SDA, cu următoarele condiții:

- să se asigure complementaritatea cu mecanismul existent de sprijinire a SST și
- să fie pus la dispoziție fluxul de informații și servicii SDA necesar pentru a sprijini răspunsul UE la amenințările spațiale, inclusiv pentru a proteja sateliții UE.

Partenerii SST care beneficiază de sprijin pentru SDA ar contribui, la rândul lor, la perfecționarea SST prin îmbunătățirea procesului de identificare a navelor spațiale, contribuind astfel la elaborarea unui catalog UE autonom al obiectelor spațiale, un obiectiv al Programului spațial al UE.

4.2. Stimularea inovării și a competitivității

Pe lângă marii actori industriali, Noul Spațiu joacă un rol din ce în ce mai important în furnizarea de servicii, inclusiv pentru securitate și apărare. Acesta poate propune noi idei, soluții, tehnologii disruptive și procese industriale eficiente, care pot sprijini și sectorul securității și al apărării. Statele membre se bazează din ce în ce mai mult pe servicii comerciale pentru a completa activele naționale, a testa noi capacități sau a dezvolta active publice.

O industrie competitivă este esențială pentru întărirea rezilienței și a capacităților UE. Comisia va încuraja dezvoltarea Noului Spațiu în UE cu sprijinul programului CASSINI³³. Aceasta va include o dezvoltare mai sistematică a contractelor cu clienți

³² EDIDP –DA- ESSOR.

³³ CASSINI este inițiativa Comisiei Europene menită să sprijine antreprenorii, întreprinderile nou-înființate și IMM-urile din industria spațială. https://defence-industry-space.ec.europa.eu/eu-space-policy/space-entrepreneurship-initiative-cassini_ro.

strategici, mobilizarea în continuare a granturilor, împrumuturilor și capitalului propriu cu sprijinul Consiliului European pentru Inovare, al Băncii Europene de Investiții, al Fondului european de investiții, sinergii cu schema UE de inovare în domeniul apărării, precum și organizarea anuală a unor hackathoane și provocări pe teme legate de spațiu și apărare.

Comisia va încuraja o colaborare mai intensă între întreprinderile nou-înființate din sectorul spațial, al securității și al apărării în domeniile cercetării și dezvoltării. Tehnologiile dezvoltate cu sprijinul Orizont Europa, de exemplu pentru dezvoltarea gravimetriei spațiale cuantice, a serviciilor pe orbită sau a accesului la spațiu, ar putea fi dezvoltate în continuare în scopuri de apărare. Comisia își va extinde programul de validare și demonstrare pe orbită la tehnologii spațiale relevante pentru utilizatorii din sectorul securității și apărării. Grupul de lucru tehnologic pentru spațiu al AEA va încuraja la rândul său cooperarea între statele membre și industriile lor în domeniul cercetării spațiale.

4.3. Dezvoltarea competențelor, a educației și a formării

Atât UE, cât și statele sale membre, se confruntă cu o lipsă de expertiză în materie de securitate și apărare spațială. Comisia și Înalțul Reprezentant vor mobiliza instrumentele existente pentru a sprijini calificarea, perfecționarea și recalificarea.

Pentru a satisface cererea statelor membre, AEA va identifica toate activitățile educaționale și de formare, la nivel național și la nivelul UE, care se referă la securitate și apărare spațială, în vederea dezvoltării unor competențe relevante atât pentru conceperea politicilor, cât și la nivel tehnic. În strânsă coordonare cu Colegiul European de Securitate și Apărare (CESA), AEA va promova schimbul de bune practici și va defini programe de învățământ.

Pentru a satisface cererea industriei, Comisia va contribui la perfecționarea și recalificarea în industria spațială, punând accent în mod deosebit pe securitate și apărare și vizând în același timp creșterea participării femeilor³⁴. Ea va susține inițiative concrete organizate la nivel european, național și regional. Comisia se va baza pe parteneriatul existent la scară largă pentru competențe în domeniul aerospațial și al apărării din cadrul Pactului privind competențele³⁵. De asemenea, ea lucrează cu părțile interesate pentru a dezvolta un nou parteneriat la scară largă menit să îmbunătățească în continuare activitățile de perfecționare și recalificare ale studenților și profesioniștilor cerute de industria din aval, inclusiv pentru a acoperi nevoile suplimentare de lucrători calificați. Cu sprijinul EUSPA, Comisia va dezvolta Academia spațială a UE, pentru a crea programe de dezvoltare spațială legate de securitate.

³⁴ Comunicarea intitulată „O uniune a egalității: Strategia privind egalitatea de gen 2020-2025”. COM(2020)152 final.

³⁵ <https://ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=23220&langId=en>.

Calea de urmat

Pentru a îmbunătăți utilizarea sistemelor și serviciilor spațiale în scopuri de apărare:

- Până la sfârșitul anului 2024, Comisia, în strânsă cooperare cu Înalțul Reprezentant, va propune un proiect-pilot pentru furnizarea de servicii inițiale SDA în sprijinul răspunsului UE și pentru a explora sinergiile cu subcomponenta SST a Programului spațial, în perspectiva evoluțiilor viitoare.
- La elaborarea viitoarelor programe spațiale ale UE, Comisia va ține cont de cerințele militare pe termen lung (orizont de timp 2035) pentru serviciile de apărare spațiale, cu sprijinul AEA.
- Comisia va lua în considerare nevoile și cerințele militare la definirea portofoliului de servicii al IRIS².
- Pentru a sprijini procesul autonom de luare a deciziilor și acțiunea UE și a statelor sale membre, Comisia va lucra la crearea treptată a unui nou serviciu guvernamental Copernicus, începând cu un proiect-pilot. Ea se va baza pe rolul complementar al SatCen și EUSPA.
- Comisia va încuraja colaborarea între întreprinderile nou-înființate din sectorul spațial, al securității și al apărării, pentru a dezvolta servicii disruptive pentru securitate și apărare.
- Până la sfârșitul anului 2024, Înalțul Reprezentant și Comisia, cu sprijinul AEA, EUSPA și CESA, ar trebui să îmbunătățească competențele administrației publice și ale industriei pentru a dezvolta în continuare serviciile spațiale pentru securitate și apărare, inclusiv prin cartografierea activităților de formare în domeniul securității și apărării spațiale și dobândirea de competențe în industria spațială din aval, inclusiv prin stabilirea unui nou parteneriat la scară largă.

5. CREAREA DE PARTENERIATE PENTRU COMPORTAMENTE RESPONSABILE ÎN SPAȚIUL COSMIC

Crearea de parteneriate externe puternice este esențială pentru a promova o viziune comună asupra comportamentelor pașnice și responsabile în spațiu, pentru a răspunde amenințărilor spațiale și pentru a sprijini utilizarea serviciilor spațiale pentru securitate și apărare.

5.1. Promovarea unor norme, reguli și principii pentru comportamente responsabile în spațiul cosmic

Evitarea unei curse a înarmării în spațiul cosmic și prevenirea transformării acestuia într-o zonă de conflict sunt cruciale pentru protejarea utilizării pe termen lung a mediului spațial în scopuri pașnice.

Tratatul privind spațiul cosmic din 1967 și principiile dezvoltate în cadrul Organizației Națiunilor Unite (ONU) reprezintă piatra de temelie a guvernării globale a spațiului cosmic, împreună cu rezoluțiile relevante adoptate de Adunarea Generală a ONU.

În mod complementar, un instrument neobligatoriu din punct de vedere juridic de garantare a transparenței și de consolidare a încrederii ar fi un instrument eficient³⁶. La instrumentele tradiționale pertinente de dezarmare și de control al armelor ar trebui să se adauge măsuri suplimentare de combatere a comportamentelor iresponsabile care pot duce la escaladare, inclusiv din cauza neînțelegerii, a interpretării greșite sau a unor calcule eronate. În această privință, angajamentul Statelor Unite ale Americii (SUA) de a nu efectua teste cu rachete distructive ASAT cu ascensiune directă, la care s-au alăturat Germania și Franța, este un pas înainte pragmatic, concret și măsurabil. UE și toate statele sale membre au sprijinit rezoluția corespunzătoare³⁷ aprobată în cadrul celei de-a 77-a sesiuni a Adunării Generale a ONU, în octombrie 2022.

5.2. Colaborarea cu Organizația Națiunilor Unite în domeniul spațiului și al securității

UE va profita pe deplin de statutul său de observator permanent în cadrul Organizației Națiunilor Unite pentru a se angaja împreună cu statele sale membre în discuțiile privind spațiul cosmic. UE va continua să participe și să contribuie activ:

- la Comitetul ONU pentru utilizarea pașnică a spațiului cosmic (COPUOS) și organele sale subsidiare și la Comisia pentru politici speciale și decolonizare (Comisia a IV-a) a Adunării Generale a ONU, pentru probleme legate de siguranța spațială; și
- la Conferința pentru dezarmare și la Comisia pentru dezarmare și securitate internațională (Comisia I) a Adunării Generale a ONU, pentru probleme legate de siguranța și securitatea spațiului.

UE și statele sale membre susțin³⁸ Grupul de lucru deschis pentru reducerea amenințărilor spațiale prin norme, reguli și principii ale comportamentelor responsabile (OEWG)³⁹, ca pas pragmatic care ajută la crearea unei înțelegeri comune a ceea ce poate fi considerat comportament responsabil și iresponsabil.

Principala provocare pentru UE și statele sale membre, ca și pentru partenerii care au aceeași viziune, este de a convinge marea majoritate a țărilor membre ONU de relevanța unei abordări normative. UE și statele sale membre vor depune eforturi pentru lărgirea sprijinului internațional pentru poziția lor privind spațiul cosmic.

³⁶ De exemplu, Codul de conduită de la Haga împotriva proliferării rachetelor balistice.

³⁷ „Testarea rachetelor distructive antisatelit cu ascensiune directă” (document A/C.1/77/L.62).

³⁸ UE a făcut mai multe contribuții comune, iar câteva dintre statele sale membre au prezentat documente de lucru naționale sau transregionale.

³⁹ Adoptat prin Rezoluția 76/231 a Adunării Generale a ONU.

SEAE a lansat o inițiativă de diplomatie publică „de la bază la vârf” pentru a crea sprijin pentru un spațiu cosmic sigur, securizat și sustenabil (3SOS), promovând o abordare sustenabilă a spațiului prin încurajarea evitării coliziunilor, reducerea creării de deșeuri spațiale cu durată lungă de viață și promovarea măsurilor de transparență și de consolidare a încrederii. Această inițiativă va contribui la reducerea incidentelor, a percepțiilor greșite și a neîncrederii.

5.3. Parteneriatul cu SUA în domeniul securității și apărării spațiale

Busola strategică reamintește că parteneriatul UE cu SUA este de importanță strategică pentru aprofundarea cooperării UE-SUA în materie de securitate și apărare într-un mod reciproc avantajos. SUA are o relație privilegiată cu UE și cu unele dintre statele sale membre în acest domeniu.

Din 2009, SUA și UE poartă un dialog pe tema securității spațiale bazat pe o colaborare strânsă care depășește domeniile civile. Discuțiile au permis, de exemplu, sistemelor lor globale de navigație prin satelit să treacă de la o aparentă concurență la o complementaritate, interoperabilitate și redundanță din ce în ce mai mari.

O abordare similară poate fi avută în vedere pentru cunoașterea situației spațiale și în alte domenii în care UE ar putea trece de la dependența de serviciile spațiale ale SUA la un parteneriat bazat pe interesul reciproc.

5.4. Dialogul cu țări terțe privind securitatea spațială

Comunicarea transparentă și deschisă între diferiți actori din spațiu (inclusiv civili și militari) este crucială pentru a evita conflictele și contribuie la consolidarea încrederii.

Un număr tot mai mare de țări terțe și-au revizuit sau își revizuiesc în prezent organizațiile și doctrinele de apărare pentru a recunoaște importanța spațiului pentru securitate și apărare. Mai multe țări terțe, inclusiv aliați, dar și concurenți strategici, au dezvoltat strategii de securitate și apărare spațială pentru a dezvolta capacități interne și parteneriate străine cu țări care au aceeași viziune.

UE abordează din ce în ce mai mult problema securității și apărării spațiului în discuțiile sale politice cu țări terțe. SEAE și serviciile competente ale Comisiei vor organiza dialoguri la nivel de personal între UE și autoritățile competente din alte țări terțe, cum ar fi Canada și Norvegia, așa cum este deja cazul cu SUA și Japonia.

Aceste dialoguri privind securitatea spațială reprezintă o oportunitate de a intra în contact cu parteneri și aliați, de a discuta despre strategiile lor spațiale și de securitate, de a stabili parteneriate pentru schimbul de informații, de a împărtăși cele mai bune practici privind creșterea rezilienței infrastructurii spațiale și stabilirea de norme și standarde, de a identifica domenii pentru o posibilă cooperare și de a coordona acțiunile în forumurile multilaterale.

Dialogurile privind spațiul și securitatea pot fi, de asemenea, importante pentru promovarea pozițiilor și a abordărilor UE în forumurile multilaterale. Ele pot constitui un canal diplomatic pe care UE îl poate activa pentru a reduce tensiunile sau pentru a transmite mesaje de avertizare în vederea descurajării unor acțiuni ulterioare – mai ales atunci când se confruntă cu un comportament iresponsabil în domeniul spațial.

5.5. Parteneriatul cu NATO în domeniul securității și apărării spațiale

Busola strategică stabilește obiective clare pentru parteneriatul strategic UE-NATO – dialog politic și cooperare practică în toate domeniile de interacțiune convenite, inclusiv noi direcții de lucru, cum ar fi spațiul.

În a treia declarație comună privind cooperarea UE-NATO din 10 ianuarie 2023, liderii instituționali ai UE și NATO și-au confirmat angajamentul de a-și extinde și aprofunda cooperarea în domeniul spațiului, pe baza principiilor convenite care stau la baza parteneriatului lor strategic.

Cooperarea UE-NATO continuă să se bazeze pe deschidere și transparență reciprocă, pe reciprocitate și incluziune, cu respectarea deplină a autonomiei decizionale și a procedurilor ambelor organizații și fără a aduce atingere caracterului specific al politicii de securitate și apărare a oricărui stat membru.

Ambele organizații iau în considerare evoluția spațiului de la o capacitate de sprijin al operațiunilor militare și civile la un domeniu strategic. Răspunsurile UE și ale NATO la incidente și amenințări spațiale vor fi complementare și se vor susține reciproc.

Cele două organizații vor explora împreună noi zone de cooperare în domeniul spațial prin schimburi regulate, inclusiv discuții la nivel de personal, informări încrucișate și invitații reciproce la evenimente. Exercițiile paralele și coordonate organizate de personalul UE și NATO ar putea include și o componentă spațială.

Calea de urmat

- UE va sprijini eforturile multilaterale de reducere a amenințărilor spațiale prin norme, reguli și principii pentru comportamente responsabile, inclusiv prin activitatea grupului OEWG constituit de Adunarea Generală a ONU.
- Înalțul Reprezentant și Comisia vor accelera campania de diplomatie publică 3SOS pentru siguranță, securitate și sustenabilitate în spațiul cosmic.
- Înalțul Reprezentant și Comisia vor aprofunda cooperarea cu SUA în domeniul securității spațiale.
- Înalțul Reprezentant și Comisia vor dezvolta dialoguri în materie de securitate spațială cu parteneri și aliați care au aceeași viziune, acolo unde este cazul. În strânsă cooperare cu statele membre, vor lua în considerare dialogul cu țări care nu au aceeași viziune.
- Înalțul Reprezentant și Comisia vor aprofunda cooperarea cu NATO în domeniul securității spațiale.

6. CONCLUZIE

Sistemele și serviciile spațiale din UE contribuie la autonomia strategică a UE și a statelor sale membre. Acestea sunt active esențiale care vor contribui la conturarea competitivității, prosperității și securității viitoare a UE pentru generațiile următoare.

Strategia spațială pentru securitate și apărare demonstrează angajamentul UE de a-și proteja interesele în materie de securitate, prevenind în același timp o cursă a înarmării în spațiul cosmic și accelerând sinergiile dintre spațiu, securitate și apărare.

UE se angajează să consolideze reziliența lanțurilor valorice care stau la baza ecosistemului spațial și să sprijine inovarea și competitivitatea industriei sale spațiale. Comisia și Înalțul Reprezentant vor raporta anual Consiliului cu privire la progresele înregistrate și la eventualele acțiuni viitoare.